

**TRESTNÍ ODPOVĚDNOST
PRÁVNICKÝCH OSOB
V ČESKÉ REPUBLICE
PROBLÉMY A PERSPEKTIVY**

Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

leges

Vzor citace:

Jelínek, J.: Trestní odpovědnost právnických osob v České republice – problémy a perspektivy. Praha: Leges, 2019, 384 s.

Recenzenti:

Prof. JUDr. Jaroslav Ivor, DrSc., dr. h. c.

Doc. JUDr. Alexander Nett, CSc.

Poděkování:

Mgr. Lence Náhlovské a Editě Rybářové za pomoc při vyhledávání pramenů a technické redakci.

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Jelínek, Jiří, 1955–

Trestní odpovědnost právnických osob v České republice – problémy a perspektivy /

Jiří Jelínek. – Vydání první. – Praha : Leges, 2019. – 384 stran

České a anglické resumé

Obsahuje bibliografii a rejstřík

ISBN 978-80-7502-351-3 (vázáno)

* 347.19 * 343.222 * (437.3) * (048.8)

– právnické osoby

– trestní odpovědnost

– trestní odpovědnost – Česko

– monografie

343 – Trestní právo [16]

Tato publikace vychází v rámci programu institucionální podpory vědy na Univerzitě Karlově Progres Q02 „Publicizace práva v evropském a mezinárodním srovnání“ – koordinátor prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc.

Vydalo Nakladatelství Leges, s. r. o., Lublaňská 4/61, Praha 2,
v roce 2019 jako svou 552. publikaci.

Vydání první

Návrh obálky Michaela Vydrová

Redakce Mgr. Iveta Havlíčková

Sazba Gradis

Tisk PBTisk, a. s., Příbram

www.knihyleges.cz

© Jiří Jelínek, 2019

ISBN 978-80-7502-351-3

OBSAH

Seznam zkratk	9
Předmluva	11
1. Trestní odpovědnost právnických osob – otázka stále aktuální	13
1.1. Úvodem – právnické osoby v souvislostech	13
1.2. Proč jsou otázky trestní odpovědnosti právnických osob v České republice tak aktuální?	33
1.2.1. Trestní odpovědnost právnických osob – téma stále kontroverzní	34
1.2.2. Nesplněná očekávání, nesplněné představy o dopadech nově přijaté právní úpravy a konfrontace s důsledky, které aplikace zákona č. 418/ 2011 Sb. přinesla	37
1.2.3. Neutuchající legislativní aktivita v České republice i jinde	41
1.2.4. Problém legitimacy trestní odpovědnosti právnických osob	42
2. Důvody pro přijetí trestní odpovědnosti právnických osob a důvody proti jejímu přijetí	46
2.1. Úvodem	46
2.2. Kriminálněpolitické důvody pro zavedení trestní odpovědnosti právnických osob	47
2.2.1. Globalizace ekonomiky, sílící reálná moc právnických osob a rozmach jejich protispolečenských aktivit, míra jejich účasti na kriminalitě. Ohrožení lidských práv, hospodářské stability, životního prostředí, nutnost efektivního prosazení práva	47
2.2.2. K postihu společensky závažných jednání nestačí individuální trestní odpovědnost	55
2.2.3. Mezinárodní závazky a doporučení	61
2.2.4. Rovnováha práv a povinností	61
2.2.5. Nedostatečná úprava deliktů odpovědnosti právnických osob mimotrestními normami	63
2.2.6. Nedostatečná propracovanost mimotrestních řízení	74
2.3. Důvody proti přijetí trestní odpovědnosti právnických osob	75
2.3.1. Právnická osoba je jen fikcí	76

2.3.2. Právnická osoba není způsobilá jednat	77
2.3.3. Právnická osoba není způsobilá jednat zaviněně	79
2.3.4. Trestní odpovědnost právnických osob zavádí kolektivní vinu. Trestní sankce pro právnické osoby jsou nespravedlivé, protože postihují i nevinné osoby	82
2.3.5. Nevhodnost, neúčelnost trestních sankcí. Možnost řešit delikt ní odpovědnost právnických osob jinými než trestněprávními nástroji	84
2.3.6. Hrozí přetížení systému trestního soudnictví	89
3. Mezinárodněprávní nástroje k trestní odpovědnosti právnických osob	92
3.1. Úvodem	92
3.2. Demonstrativní přehled právních aktů upravujících odpovědnost právnických osob	95
3.2.1. Mezinárodní smlouvy (OECD, OSN)	95
3.2.2. Úmluvy a jiné právní akty Rady Evropy	96
3.2.3. Protitrustové (antimonopolní) právo Evropské unie	98
3.2.4. Právní akty tzv. třetího pilíře Evropské unie	99
3.2.5. Sekundární legislativa Evropské unie	101
3.3. Úprava odpovědnosti právnických osob v jednotlivých právních aktech	102
3.3.1. Mezinárodní úmluvy OSN	102
3.3.2. Úmluvy a jiné právní akty Rady Evropy	108
3.3.3. Právní akty třetího pilíře Evropské unie	116
3.3.4. Sekundární legislativa Evropské unie	132
3.4. Trestní odpovědnost právnických osob v projektu Corpus Juris	137
3.5. Závěry	142
4. K historii právní úpravy trestní odpovědnosti právnických osob v České republice	154
4.1. Česká republika na cestě k trestní odpovědnosti právnických osob	154
4.2. Další legislativní vývoj právní úpravy	169

5. Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: pravá, odvozená, souběžná a nezávislá, subjektivní	171
5.1. Úvodem k teoretickému vymezení koncepce trestní odpovědnosti	171
5.2. Pravá a nepravá trestní odpovědnost právnických osob	175
5.3. Původní a odvozená trestní odpovědnost	190
5.4. Souběžná a nezávislá trestní odpovědnost právnických osob	193
5.5. Trestní odpovědnost právnických osob je odpovědností subjektivní	201
6. Možnost právnické osoby „vyvinít“ se z trestní odpovědnosti	205
7. K rozsahu kriminalizace jednání právnických osob	222
7.1. Úvodem	222
7.2. Možnosti právní úpravy a pohledy k sousedům	223
7.3. Česká právní úprava rozsahu kriminalizace jednání právnických osob	233
8. Přejít trestní odpovědnosti na právního nástupce	241
8.1. Úvodem	241
8.2. Problémy platné české právní úpravy	243
8.3. Slovenská právní úprava	258
9. Trestní odpovědnost právnických osob-poskytovatelů zdravotních služeb při poskytování zdravotní péče	261
9.1. Úvodem	261
9.2. Právnické osoby jako poskytovatelé zdravotních služeb – obecné poznámky k jejich trestní odpovědnosti	264
9.3. Zvláštnosti trestní odpovědnosti právnických osob- -poskytovatelů zdravotních služeb	266
9.4. Přičitatelnost trestného činu právnické osobě-poskytovateli zdravotních služeb	273
9.5. Závěry k trestní odpovědnosti právnických osob-poskytovatelů zdravotních služeb	278
10. Vybrané problémy sankcionování právnických osob	280
10.1. Trestání nebo sankcionování právnických osob?	280
10.2. Obecné problémy sankcionování právnických osob	283
10.2.1. Chybějící účel sankcionování v české právní úpravě	283

10.2.2. Neurčitá obecná kritéria pro ukládání trestů	295
10.3. Trest uveřejnění rozsudku	297
11. Problémy trestního řízení proti právnickým osobám	310
11.1. Úvodem	310
11.2. Zajištění účasti obviněných právnických osob v trestním řízení	316
11.3. Nutná obhajoba a právnická osoba	330
11.4. Obviněná právnická osoba a důkazní břemeno	335
11.5. K otázkám možné kolize mezi přestupkem právnické osoby a trestným činem právnické osoby při stíhání protiprávních činů právnických osob	347
12. Česká republika a trestní odpovědnost právnických osob – navždy spolu?	353
Bibliografie	360
Abstrakt	374
Abstract	376
O autorovi	378
About the Author	380
Věcný rejstřík	382